

Uvod

Kroz istoriju ljudskog društva pokušava se pronaći adekvatan način sprečavanja i kažnjavanja ratnih zločina počinjenih za vreme vojnih sukoba između zaraćenih strana. Procesuiranje krivičnih dela ratnog zločina veoma su kompleksna i zahtevaju angažovanje šire međunarodne zajednice obzirom da se, najčešće, izvršioci tretiraju na jednoj od zaraćenih strana kao heroji i patriote. Komandna odgovornost predstavlja jedan od ozbiljnijih izazova u procesuiranju ratnih zločina uopšte a posebno na području bivše Jugoslavije. Doktrina komandne odgovornosti kao takva nije bila decidno propisana u važećem zakonodavstvu bivše nam države - Socijalističke federativne republike Jugoslavije. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju – MKSJ ima nadležnost da procesuirao osobe koje su optužene za genocid, zločin protiv čovečnosti i ratni zločin. Pri tome MKSJ ima nadležnost da procesuirao i osobe koje nisu okrivljene da za izvršenje, naredbu, podsticanje, izazivanje ili pomoć i huškanje na izvršenje pomenutih zločina koji su protivni međunarodnom humanitarnom pravu već da nisu uspeali da spreče ili kazne takve zločine a oni su počinjeni od strane njegovih podređenih.

Ključne riječi: komandna odgovornost, ratni zločin, zločin protiv čovečnosti, oružani sukobi, međunarodno humanitarno pravo, međunarodno običajno pravo, međunarodni pravni akti, konvencije, zakoni.

Pojam i nastanak komandne odgovornosti

Princip komandne odgovornosti je deo ratnog prava, koji je duži niz godina uobličavan i koji je kroz to vreme sa sobom nosio mnoge nedoumice pa i oprečne stavove među eksperatima međunarodnog humanitarnog prava. Komandna odgovornost je institut običajnog, međunarodnog, krivičnog prava u čijoj je osnovi ideja da za zločinačke delatnosti podređenih trebaju da odgovaraju zapovednici zbog njihovih velikih ovlaštenja budući da su oni ti koji izdaju naloge podređenima i da su dužni nadzirati njihovo izvršenje i u slučaju ispoljene neposlušnosti da primene mere disciplinske, krivične i druge potrebne mere. Povređivanje navedenih dužnosti zasniva komandnu odgovornost.

Osnovno je pravilo u krivičnom pravu da svako odgovara za svoje postupke. Jedan od osnovnih principa krivičnog prava jeste i princip individualne, lične subjektivne odgovornosti. Kada je reč o vojnim ili drugim starešinama koji se pojavljuju u ulozi naredbodavca njihov krivičnopravni status je nesporan.

Naredbodavac se smatra izvršiocom krivičnog dela što je u skladu i sa navedenim načelom. Međutim - tzv. „komandna odgovornost“ je jednim svojim delom u suprotnosti sa tim načelom, a nespojiva je i sa nekim drugim krivičnopravnim institutima.

Komandna odgovornost predstavlja oblik individualne krivične odgovornosti koja nastaje nečinjenjem, tj. odgovoran je nadređeni za zločine podređenih ako je propustio da ih spreči ili da ih kazni (za razliku od zločina koji je naredio). Doktrinu komandne odgovornosti pronalazimo još za vreme feudalnog društvenog uređenja kada je zapovednik smatran odgovornim za dela koja su počinili njegovi podređeni. Suđenje po komandnoj odgovornosti imamo nakon završetka I. svetskog rata na suđenju Emilu Mileru pred Vrhovnim sudom u Lajpcigu. Miler je osuđen zato što nije sprečio izvršenje zločina, niti kaznio podređene koji su zločine počinili.

Ona se prvi put javlja (iako neki vide njene korene i u daljoj prošlosti) u slučaju japanskog generala Jamašite iz II svetskog rata na suđenju pred američkom Vojnom komisijom 1945. godine. Smrtna kazna na koju je osuđen izvršena je 1946. godine. Jamašita je proglašen odgovornim iako nije imao efektivnu kontrolu nad trupama kojima je bio pretpostavljeni (tome je u velikoj meri doprinela i neprijateljska strana u sukobu), zbog čega nije ni mogao da spreči krivična dela koja su pojedini pripadnici tih trupa vršili.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com